

De financiële berichtgeving van Philips: enkele aanbevelingen

De financiële berichtgeving van Philips via jaarrekeningen en kwartaalmededelingen staat op een relatief hoog peil. Toch zou de kwaliteit op enkele onderdelen ervan aanzienlijk kunnen worden verbeterd. Door het verstrekken van meer informatie zou Philips de beleggers een beter inzicht kunnen verschaffen, zodat deze beter in staat zijn de (financiële) risico's van het aandeel te schatten. Dit laatste zou kunnen leiden tot een prijsvorming van de vermogenskosten die recht doet aan het concern. (Vergelijk een verzekeringsmaatschappij die voor de brandverzekering wil weten of een huis bedekt is met dakpannen of met riet). Tegen deze achtergrond volgen hier enkele aanbevelingen.

Onderzoek en ontwikkeling

Philips besteedde de laatste jaren rond 8% van de omzet aan uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling (f 4.557 mln. in het jaar 1989). Het beleid van Philips is blijkbaar geweest om op deze post niet (fors) te bezuinigen. Voor beleggers en andere belanghebbenden is het belangrijk om te weten of Philips dit (sterke) beleid kan voortzetten. Philips zou daarom voortaan ook in de kwartaalmededelingen de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling moeten vermelden.

Koersverschillen

'De grondslagen van de jaarrekening' van Philips bevatten onder meer de volgende bepalingen:

"Koersverschillen die ontstaan bij de herleiding in gulden van de netto-investeringen in buitenlandse deelnemingen worden als omrekeningsverschillen rechtstreeks ten gunste of ten laste van het eigen vermogen gebracht."

En: "In de winst- en verliesrekening zijn omzet, kosten en resultaten van buitenlandse deelnemingen herleid tot gulden tegen de gemiddelde koersen van de betrokken perioden. De saldi van de betrokken resultatenrekeningen worden per het einde van het jaar om-

gerekend tegen de koersen die in de balans worden gehanteerd. Het hierdoor ontstane verschil met het netto-resultaat in de winst- en verliesrekening wordt rechtstreeks ten gunste of ten laste van het eigen vermogen gebracht."¹

In het jaar 1989 boekte Philips onder het hoofd 'Omrekeningsverschillen vreemde valuta' een verlies van f 1.807 mln. rechtstreeks af van het eigen vermogen. De winst- en verliesrekening werd derhalve niet met dit bedrag belast. In de periode 1981-1989 bedroegen deze omrekeningsverliezen in totaal f 7.632 mln. Ter vergelijking: de ingehouden winsten vanaf de oprichting tot en met het jaar 1984 bedroegen f 7.310 mln.

De toelichting die Philips bij de omrekeningsverschillen geeft, is uiterst beperkt. Beleggers en andere belanghebbenden zouden gediend zijn met een nadere specificatie van genoemde verschillen. Hierbij zou Philips de omrekeningsverschillen in elk geval moeten splitsen in:

- verschillen betreffende netto-investeringen in buitenlandse deelnemingen, en
- verschillen betreffende de resultaten van buitenlandse deelnemingen.

(Aan het begin van deze paragraaf zijn deze verschillen ook afzonderlijk aangehaald)

Herwaardering

Tegenover de hierboven genoemde omrekeningsverliezen staan herwaarderingen die rechtstreeks ten gunste van het eigen vermogen gebracht werden. In de periode 1981-1989 bedroegen deze herwaarderingen in totaal f 5.240 mln. Het blijkt dus dat in die periode de omrekeningsverliezen de herwaarderingen per saldo met f 2.392 miljoen overtroffen (f 7.632 mln. minus f 5.240 mln.). Zie hier een oorzaak van de verslechterde financiële structuur van Philips².

Het is overigens niet ondenkbaar dat het minder sterk stijgen van de herwaardering samenhangt met het feit dat in de elektrotechnische industrie door

technologische ontwikkelingen de kostprijzen van producten minder sterk stijgen dan de prijzen in het algemeen stijgen. Vooral ten aanzien van de zogenaamde hyper-inflatielanden kan dit leiden tot een structureel tekort aan herwaardering ten opzichte van de omrekeningsverschillen³. De beleggers mogen van Philips verwachten dat voortaan in de verslaggeving aandacht wordt geschonken aan dit (dreigend) structureel tekort. Te meer daar Philips tot dusver de indruk wekt de winst te bepalen onder handhaving van de financiële structuur. Dit laatste blijkt bijvoorbeeld uit het volgende citaat: "Aan Herwaardering worden ten laste van de winst- en verliesrekening eveneens bedragen toegevoegd indien het eigen vermogen groter is dan het in goederenactiva geïnvesteerde vermogen. Op deze wijze wordt de in het kader van het continuïteitsstreven noodzakelijke financieringsstructuur gehandhaafd"⁴.

Overigens zou Philips om misverstanden te voorkomen, de laatste volzin van bovenstaand citaat beter anders kunnen formuleren. Immers, voor het handhaven van een financieringsstructuur is meer nodig dan een bepaald stelsel van winstberekening. De omvang van het resultaat, de dividendpolitiek en tal van andere factoren zijn ook van belang.

Overige bedrijfsopbrengsten

In de kwartaalmededelingen worden de overige bedrijfsopbrengsten niet afzonderlijk vermeld. Philips zou dat wel moeten doen, zodat per kwartaal inzicht wordt verkregen in het 'echte' resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening.

J. Keus

De auteur is universitair hoofddocent aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam.

1. Jaarrekening 1989, blz 4.
 2. J. Keus, Een analyse van veertig jaar Philips, *ESB*, 13 juni 1990.
 3. Zie ook: H.L. Brink, Vreemde valuta in de jaarrekening, in: *Vergelijkbaarheid van jaarrekeningen in nationaal en internationaal perspectief*, Euroforum-Jaarrekeningencongres 1989, Kluwer, 1990.
 4. Jaarrekening 1989, blz.4.